

De sportbeoefenaar en het verbod om beroep te doen op de Rechtbank.

Karel Van Beylen

§ I. Inleiding

1. Een greep uit de sportpers bevestigt duidelijk het belang van deze problematiek.

Sportmagazine schrijft :

"De reglementen van het KBRSF (Belgische draffederatie) laten niet toe om hun beslissingen voor andere rechtsinstanties aan te vallen. Anders wordt je vergunning ingetrokken en mag je in geen enkele nationale of internationale wedstrijd nog starten." (1)

In Sportleven kan men lezen :

"Maar nooit zal het uitvoerend comité aanvaarden dat een zaak eerst wordt voorgelegd aan de bondsinstanties om daarna aan de gewone rechtbanken te worden voorgelegd." (2)

Ook Knack roert dit probleem aan :

"De uitzonderingspositie van sportbonden op gebied van rechtspraak zou moeten opgegeven worden. De overheid heeft een plicht inzake rechtsbedeling ; aldus senator Declerck." (3)

2. Wij zijn er ons van bewust dat zo'n verbodsbepalingen terug te vinden zijn in de reglementen van de meeste sportbonden. Wij beperken ons hier tot de voetbalbond, om dit vraagstuk grondiger te kunnen behandelen, maar dit neemt niet weg dat volgende uiteenzetting naar analogie zou kunnen toegepast worden op andere situaties.

Wat de interne organisatie betreft van de KBVB zie supra.

§ II. Waar ligt de controverse.

3. Enerzijds bepaalt de reglementering van de KBVB in art. 6: "... . De KBVB beschikt over de meest uitgebreide rechtsmacht, niet alleen over de spelers, maar ook over de houders van een aansluitingskaart, als over de clubs en hun al dan niet bezoldigd personeel ..."

en in art. 131: "Alle leden van en aangesloten bij de KBVB verplichten zich ertoe op straffe van sancties, hun geschillen van sportieve

(1) MEULENAERE, K., "Een ruiter verbitterd", *Sportmagazine* 10 dec. 1981, (51), 54.

(2) "De bondsjurisdicties en andere", *Sportleven*, 16 dec. 1981, 2.

(3) KELS, H., en VANDENBOSSCHE, W., "De inzet van een basketbalconflict", *Knack*, 28 febr. 1979, 207.

oorsprong aan de bevoegde bondscomités voor te leggen en de door de comités getroffen beslissingen uit te voeren.”

Ook bij internationale organisaties vinden wij identieke clausules, zoals art. 48 van de reglementering van de FIFA (de wereldvoetbalbond). Het verbod is echter indirect bij de UEFA (de Europese voetbalbond).

4. Anderzijds zijn er specifieke wettelijke bepalingen die een rechterlijke geschillenregeling garanderen :

- art. 10 van het decreet van niet betaalde sportbeoefenaar : ”Nietig is elke overeenkomst, elke bepaling in statuten of huishoudelijke reglementering waarbij wordt voorgeschreven dat het lid zich het recht ontzegt zich tot de rechtbanken te wenden. Is eveneens nietig elke bepaling in strijd met de wet van 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en fundamentele vrijheden...”

- art. 8 van de G.W. : ”Niemand kan tegen zijn wil worden afgetrokken van de rechter die de wet hem toekent”.

- art. 6 van het EVRM : ”... heeft eenieder recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie welke bij de wet is ingesteld...”

§ III. Betekenis van art. 131 van het reglement van de KBVB.

1. Evolutie.

5. Vroeger konden we in de reglementen van de KBVB bepalingen lezen zoals ”de partijen verzaken aan iedere toevlucht tot de rechtbanken, tot de cassatie, tot de burgerlijke eis of tot om het even welk ander verhaal”. Het verbod i.v.m. toegang tot de rechtbanken lijkt hier totaal.

Bij een herwerking van het voetbalreglement in het begin van de jaren '70, heeft de bond de artikelen betreffende deze problematiek ook veranderd. Maar gewijzigd, in welke zin? In Sportleven, het bondsblad van de KBVB, lezen we : ”Sindsdien werd een oplossing gevonden door het reglement terzake fundamenteel te wijzigen. Inderdaad nu bestaat er geen verbod”. (4)

Na de lezing van het nieuwe art. 131 (zie § 3), is er ons inziens daarentegen nog steeds een verbod; het is alleen genuanceerder !

(4) ”De bondsjurisdicties en andere”, *l.c.*, 2.

2. Interpretatie van art. 131 door de voetbalinstanties zelf.

6. De bond onderscheidt 3 aspecten (5). In de eerste plaats nemen alle aangeslotenen bij de KBVB de verplichting op zich alle geschillen van sportieve aard voor te leggen aan de bevoegde bondsinstanties. (Wat dus inhoudt dat zij afzien van een toevlucht tot staatsrechterlijke jurisdicties).

In de tweede plaats gaan de leden de verbintenis aan de beslissingen van die interne rechtscolleges uit te voeren, wat betekent dat zij de kwestie niet nogmaals in betwisting mogen brengen bij andere rechtsorganen.

Ten slotte aanvaardden de aangeslotenen dat er sancties genomen worden wanneer zij art. 131 overtreden, wat concreet betekent, de schraping op de bondslijsten.

7. Wat zijn nu "geschillen van sportieve aard"?

Een algemene definitie daaromtrent is niet voorhanden. Ons insziens vallen op de eerste plaats de kwesties inzake het voetbalreglement zelf daaronder. (bv. sancties door het bevoegde comité opgelegd na uitsluiting uit een wedstrijd). Daarnaast gaat het om de problemen van sportieve aard tussen clubs (bv. Beringen-Beerschot) (6); tussen leden en clubs (transferproblemen); tussen leden of clubs met de bondsinstanties (bv. de zaak Bosch) (zie nr. 19).

Dergelijke vage omschrijving heeft echter een "caoutchouc-effect", zodat de bond in feite elk geschil tot haar bevoegdheid kan rekenen. Bij ernstige betwistingen omtrent de bevoegdheid van de bondsinstanties, zou volgens Sportleven het Uitvoerend comité dan de keuze geven aan de klagende partij tussen de gewone rechtbanken en de bondscómités.(7)

3. Bedoeling van art. 131.

8. Art. 131 is in feite een veruitwending van één bepaalde bedoeling van de bond, nl. haar soevereiniteit bewaren tegenover de overheid. De voetbalbond is een staat binnen de staat, die elk probleem zelf wil oplossen, zonder enige bemoeienis van buitenuit. Naast de rechterlijke autonomie vinden wij ook een financiële autonomie. Subsidies van BLOSO heeft zij niet nodig en zo wordt inmenging via dit kanaal ook weggewerkt.

(5) "De bondsjurisdicties en andere", *l.c.*, 2.(6) Dit geschil had betrekking op een omkoopsschandaal, waarbij Beringen-Beerschot, in degradatiegevaar, beschuldigde van omkooperij. Het uitvoerend comité verwees Beerschot naar tweede nationale, en Beringen mocht in eerst blijven, ondanks zijn degradatieplaats. (12 sept. 1981).

(7) "De bondsjurisdicties en andere", *l.c.*, 2.

Is er dan helemaal geen overheidsinmenging?

De KBVB is een v.z.w.; dit betekent dat zij uit eigen beweging zich onderworpen heeft aan de wet van 1921 (8) In zekere zin is er dan ook een gedwongen afhankelijkheid; dat de statuten moeten namelijk in overeenstemming zijn met de interne of internationale wetgeving.

9. Daarenboven is art. 131 bedoeld om de leden ondergeschikt te maken aan hun bond. Dit enerzijds door de verplichte interne rechtspleging, anderzijds door een voorafgaandelijke toelating van de bond om een geschil extern te behandelen.

4. De onwettelijkheid van art. 131 als arbitrageclausule.

10. J.C. Germain stelt dat art. 131 een arbitrageclausule is (9). R. Blanpain gaat zelfs verder en zegt dat alle tuchtrechtbanken van de KBVB in feite scheidsrechterlijke instanties zijn. Rekening houdend daarmee, komen we tot volgende conclusies:

In de eerste plaats is art. 131 regelrecht in strijd met art. 9 van het decreet van niet betaalde sportbeoefenaar, dat bepaalt dat de partijen zich niet bij voorbaat mogen verbinden de geschillen waartoe de toepassing van het decreet aanleiding kan geven, aan scheidsrechters voor te leggen.

Vervolgens mogen geschillen die de openbare orde betreffen (wij denken aan transfers en levenslange uitsluiting) nooit het voorwerp uitmaken van een scheidsrechterlijke clausule. (10)

Ten slotte is een minderjarige zeker niet gebonden aan art. 131, aangezien hij juridisch onbekwaam is om zich te verbinden tot een arbitragebeding. "Le mineur non émancipé ne peut valablement compromettre en raison de l'incapacité générale qui le frappe", aldus A. Bernard (11). Volgens R. Blanpain kan een minderjarige bijgevolg steeds een beroep doen op een gewone rechtbank, mits de nodige bijstand uiteraard. (12)

11. Daarnaast weze aangestipt dat we eveneens art. 131 onwettelijk beschouwen wegens strijdig met het decreet van niet betaalde sportbeoefenaar, grondwet en E.V.R.M. (zie § 4).

(8) GERMAIN, J.C., *Les sportifs et le droit*, Faculté de droit de Liège, 1975, 27

(9) GERMAIN, J.C., *o.c.*, 25

(10) DE RIDDER, E., "Zelfkant van de Sport", *R.W.*, 1965-1966, 1551

(11) BERNARD, A., *L'arbitrage volontaire en droit privé*, Brussel, Bruylant, 1939, 29

(12) BLANPAIN, R., *Wettelijkheid en onwettelijkheid in de Belgische voetbalsport*, Leuven, 1964, 48.

§ IV. Gerechtelijke controle over tuchtmaatregelen.

12. Is elk hoger beroep bij gewone rechtbanken dan uitgesloten? Bestaat er dan geen gerechtelijke controle over de beslissingen van verenigingen, genomen bij de uitoefening van hun disciplinaire bevoegdheid?

Een grondslag is er beslist voorhanden. De staatsgemeenschap kan geen afstand doen van de verplichting die op haar rust om de door haar ingestelde rechtsorde te handhaven. Bijgevolg is elk beding die zo'n controle weert, verboden. De wet van 27 juni 1921 op de v.z.w.'s bepaalt in art. 18 dat de burgerlijke rechtbank desbetreffende vereniging kan ontbinden, indien deze haar statuten, de wet of de openbare orde schendt.

De auteurs R. Van Lennep en H. Vanhoutte hebben, theoretisch althans, de mogelijke voorwerpen van vorderingen voor staatsrechterlijke rechtscolleges beschreven. (13) Wij volgen hier hun indeling. Aldus blijkt dat een tuchtrechterlijke sanctie voor de rechter kan aangevochten worden in volgende gevallen:

1. Uit hoofde van gebrek aan disciplinaire bevoegdheid.

13. We kunnen hier een onderscheid maken tussen de bevoegdheid *ratione personae* (is de betrokkene wel lid van de KBVB?) en de bevoegdheid *ratione materiae* waarbij problemen rijzen als: Gaat hier om een geschil van sportieve aard?; zijn de comités wel bevoegd voor kwesties als transfers en royerling, telkens gevallen die de problematiek van vrijheid van vereniging aanraken en bijgevolg de openbare orde (14)?

2. Uit hoofde van miskennis van het substantieel tuchtrecht.

14. Controle over de grond van het geschil wordt maar moeilijk aanvaard.

R. Van Lennep schrijft: "De judiciale rechter is niet de appelrechter van de disciplinaire rechter". (15) Er is enkel een legaliteitscontrole van de getroffen tuchtmaatregel. Dergelijk toezicht vertoont nauwe verwantschap met de controle van de Raad van State over administra-

(13) VANHOUTTE, H., "Gerechtelijke controle over tuchtmaatregelen van verenigingen", *R.W.*, 1971-1972, 1953-1970; VAN LENNEP, R., *Handboek voor disciplinair recht en het disciplinair procesrecht*, N.V. de Vlaamse drukkerij, Leuven, 1963.

(14) BLANPAIN, R., *Wettelijkheid en onwettelijkheid in de Belgische voetbalsport*, Leuven, 1964, 48.

(15) VAN LENNEP, R., *o.c.*, 112

tieve beslissingen. Ook de KBVB verwerpt elk overdoen van een zaak. "Het gaat niet op dat men de burgerlijke rechtbank als een instantie van hoger beroep tegen de sportjurisdicties aanziet." (16)

Toch pleit H. Vanhoutte voor een marginale toetsing van de genomen beslissing, zoals de Raad van State dit doet ten overstaan van administratieve beslissingen. (17) De rechter gaat hier onderzoeken of er in het dossier geen gegevens voorhanden zijn die met de vaststelling onverenigbaar zijn.

15. Controle over de straftoemeting wordt echter vlugger aanvaard.

"Wanneer een tuchtstraf flagrant niet in verhouding staat tot de bedreven fout, kan de rechtbank deze maatregel ongeldig verklaren wegens machtsmisbruik, fraude of inbreuk tegen wat in Duitsland de "Offenbare Billigkeit" genoemd wordt, aldus H. Van Houtte. (18)

Een interessante toepassing daarvan vinden we terug in het geval Jef Jurion, geroyeerd door de voetbalbond wegens omkoperij, die in zijn middelen opwerpt dat het besluit van het uitvoerend comité wederrechtelijk is wegens misbruik van feitelijke machtspositie. (cfr. nr 22)

3. Uit hoofde van miskennis van het formele tuchtrecht.

16. De gerechtelijke controle zou zich zoveel mogelijk, aldus H. Vanhoutte, op het procedure-aspect van de toepassing van het tuchtrecht moeten toespitsen, het element dat het best voor gerechtelijke toetsing vatbaar is, vermits het in strict juridische termen beoordeeld kan worden.

Aangezien de reglementen van de KBVB vrij uitvoerig en formalistisch de interne procedure omschrijven, zou dergelijke toetsing van al dan niet naleving van de interne bepalingen geen probleem mogen opleveren. Het geval Jurion, waar eiser aanvoert dat het uitvoerend comité de schraping heeft beslist naar aanleiding van een tucht is hier een voorbeeld van procedure waarin verschillende fouten werden begaan. (cfr nr 22)

Moet dit gerechtelijk toezicht zich echter louter en alleen daartoe beperken, of is er ergens nog een eis van een "minimale procedurele waarborg"? Vinden we alle beginselen van behoorlijke rechtsbedeling terug in de voetbalstatuten?

Enkele beperkingen kunnen op een rijtje gezet worden.

17. *Het Recht op bijstand is zeker niet volledig.* Tot voor kort konden jongeren beneden de 16 jaar zich niet laten vergezellen van hun

(16) "De bondsjurisdicties en andere", *l.c.*, 2

(17) VAN HOUTTE, H., *o.c.*, 1960

(18) VAN HOUTTE, H., *o.c.*, 1962

ouders bij een oproep voor het bevoegd provinciaal comité; nu mogen ze vergezeld worden, maar tijdens de zitting moeten de ouders de zwijgplicht respekteren.

Bijstand van een advocaat voor zaken die het gevolg zijn van een scheidsrechtverslag is uitgesloten. Dit is trouwens een van de 11 actiepunten van het W.V.S., werkgroep voor voetballers. (19)

18. *Elke Openbaarheid* wordt vermeden. Om als belangstellende de zitting van het provinciaal comité bij te wonen, heeft men een voorafgaande schriftelijke toelating nodig, waat neerkomt op een zitting met gesloten deuren.

Recent heeft het hof van Straatsburg in het arrest *Le Compte* beslist dat de tuchtcommissie van de orde van de geneesheren tot openbaarheid verplicht is; een toepassing naar analogie zou hier wenselijk zijn.

19. *Wordt geoordeeld door onafhankelijke en onpartijdige instanties?* Art. 149 omschrijft de samenstelling van de comités, terwijl art. 150 bepaalt dat de leden van het uitvoerend comité, beroepscomité en sportcomité door de algemene vergadering verkozen worden. In de praktijk betekent dit dat de leden op basis van populariteit en niet volgens bekwaamheid verkozen worden.

De commissieleden daarentegen, die meer juridisch verantwoorde beslissingen moeten nemen, worden door het uitvoerend comité zelf aangeduid, rekening houdend met hun (.juridische)bekwaamheid.

Voorbeelden van discutabele beslissingen:

- de zaak Pfaff: krijgt 3 maanden schorsing, terwijl volgens de statuten een minimum van 3 jaar schorsing wordt bepaald voor aanranding van een scheidsrechter (art. 59). Pfaff zou al dan niet een kniestoot toegebracht hebben aan de scheidsrechter na een competitiewedstrijd (competitiekalender 1980-1981).
- de zaak Van Moer: komt er met een blaam vanaf, na een uitsluiting in de match Anderlecht-Beveren (competitiekalender 1981-1982)
- de zaak Bosch: tijdens de bekerwedstrijd Cercle-Brugge-Lierse wordt de grensrechter door een speler van Lierse tegen de vlakte gewerkt, Van Langenhove de scheidsrechter nam geen sancties. Cercle legt klacht neer bij het Sportcomité, die deze niet aanvaardde. In de krant lezen we: "dat favoritisme in het scheidsrechtscorps en bond hangt ons grondig de keel uit". (20) Gevolg, Cercle herhaalt zijn klacht en het uitvoerend comité verplicht het sportcomité de beslissing te herzien. (bekerwedstrijd van 3 januari 1982)

(19) VANDEN BOSSCHE, W., "Schoppen tegen de schenen van de club", *Knack*, 15 juli 1981, 48.

(20) "Cercle Brugge vraagt herroeping zaak-Bosch", *De Standaard*, 19 januari 1982, 13.

De bond zal uiteindelijk nooit een beslissing nemen die haar eigen voetbal-imago zou keldereren. Bepaalde voetbalclubs worden beschermd, ook de nationale ploeg. Dit leidt inderdaad tot betwistbare besluiten, die de onpartijdigheid in vraag stellen.

§ V. Bespreking van enkele belangrijke rechtsgeschillen.

20. Dat er uiteindelijk heel weinig naar de rechtbanken gestapt wordt, is al duidelijk geworden doorheen dit artikel. Indien dit dan toch gebeurd is, hebben wij dikwijls te doen met interessante gevallen; vandaar een kleine uitwijding.

1. Jef Jurion tegen v.z.w. K.B.V.B.

21. Het was waarschijnlijk de eerste keer in de geschiedenis van de voetbalbond, dat iemand langs juridische weg de ontbinding van die v.z.w. heeft geëist. (21)

Trainer Jef Jurion werd beschuldigd van omkoperij: Berchem werd benaderd om La Louvière van de degradatie te redden. Uiteindelijk werd La Louvière naar de tweede afdeling verwezen; twee spelers werden voor één jaar geschorst, terwijl Jurion levenslang op de bondsluizen werd geroyeerd.

Aangezien Jurion niks meer te verliezen had, stapte hij naar de burgerlijke rechtbank van Brussel, waar hij in het ongelijk werd gesteld. In beroep werd de zaak opgeschort nadat de partijen een akkoord hadden bereikt. (cfr. geval Vermeersch)

22. In de eerste plaats vroeg Jurion de rechtbank de ontbinding van de v.z.w. Koninklijke Belgische Voetbalbond uit te spreken.

De eiser baseert zijn eis op artikel 18 van de wet van 1921, dat o.m. voorziet dat elke belanghebbende derde voor de rechtbank de ontbinding kan vorderen van de vereniging, wegens schending van haar statuten, de wet of de openbare orde.

De KBVB zou immers art. 86 van het E.E.G.-verdrag schenden. De bond heeft volgens Jurion een monopoliepositie wat het betaald voetbal betreft in België en zou bijgevolg misbruik gemaakt hebben van haar machtspositie door het nemen van de bestreden beslissing, waardoor de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt vervalst werd, omdat de betrokkene door deze sanctie geen aansluiting meer zou bekomen in andere lidstaten.

(21) Onuitgegeven, Jurion Jef tegen v.z.w. KBVB, 26 mei 1978, Rechtbank van eerste aanleg te Brussel.

Hierop antwoordde de rechtbank dat de KBVB een ondernemingsvereniging is, (één van de vereisten voor toepasselijkheid van art. 86), wat reeds bekrachtigd werd door de rechtspraak. De rechtbank acht het echter niet bewezen dat door die schrapping de handel tussen de lidstaten ongunstig werd beïnvloed, en evenmin, dat de bond misbruik heeft gemaakt van haar feitelijke machtspositie. Het recht om iemand uit te sluiten behoort immers tot de essentie van het verenigingsleven, gewaarborgd door art. 12 van de v.z.w.-wet.

Ook de schending van de wet van 27 mei 1960 tot bescherming tegen misbruik van een economische machtspositie werd door de rechtbank afgewezen. De procedure, voorgeschreven door die wet, werd immers niet nageleefd.

Was er een schending van de openbare orde? Jurion riep in dat de onderzoekscommissie 10 getuigen had gehoord, terwijl het beroepscomité slechts 2 daarvan ondervroeg. Dergelijk onregelmatig getuigenverhoor is in strijd met de openbare orde. Volgens de rechtbank is dit geen ernstige schending van de openbare orde in het licht van een aantal cassatiearresten.

23. Het tweede deel van de eis strekte ertoe de K.B.V.B. te horen veroordelen tot een schadevergoeding van 4 miljoen. Tengevolge van de aangevochten tuchtprocedure en de onaangepaste sanctie, zou de bond immers zowel een fout begaan als rechtsmisbruik gepleegd hebben, waardoor schade is ontstaan.

De rechtbank toont aan dat aangezien er hier enerzijds een element ontbreekt, nl. het veroorzaken van groter dan noodzakelijke schade, men niet kan besluiten tot misbruik van recht en de eiser anderzijds in gebreke blijft de schade te bewijzen.

De volledige vordering van Jurion werd dus afgewezen.

24. Bij deze uitspraak zijn toch wel *enkele bedenkingen* te maken. In verband met getuigenissen op niveau van de interne instanties, moet men rekening houden met het feit dat meined niet tot sancties kan leiden, en de betrokken dus niet tot waarheidsgetrouwe verklaringen verplicht zijn. Dat er uitgerekend daar een onregelmatigheid is gebeurd, doet ons vragen rijzen omtrent de beslissing van schrapping van de bondsljsten van Jef Jurion. Een behandeling ten gronde door de burgerlijke rechter had misschien een ander resultaat opgeleverd.

Ook de vraag naar de monopoliepositie van bepaalde sportbonden is vrij actueel. J. Van Raay heeft, volgens een artikel in de krant De Standaard, een klacht ingediend bij de Europese Commissie op basis van artikel 85 wegens het monopolie van de FIFA en de UEFA wat het

voetbal betreft, respectievelijk op wereld- en Europees vlak. (22) Zijn klacht heeft vooral betrekking op transfers, meer bepaald de vrijheid van vestiging.

Wat België betreft, betwijfelt niemand (ook het vonnis niet) dat de KBVB over het monopolie van de voetbalsport van ons land beschikt. Voor het betaald voetbal is dit zeker ontgensprekelijk het geval. Het wordt nog meer bevestigd door het feit dat de FIFA slechts één voetbalbond erkent per natie.

Ook W. van Gerven heeft in een geschil met de Belgische draffederatie (echter tevergeefs) art. 86 van het E.E.G. verdrag ingeroepen, omdat deze bond éézijdig de voorwaarden oplegt om toegelaten te worden tot een wedstrijd, waardoor zij een monopoliepositie creëert. (23) Deze zaak wordt voor het ogenblik voortgezet in beroep.

Volgens W. van Gerven is dergelijk standpunt juridisch verdedigbaar binnen de voorwaarden van art. 86. van het E.E.G.-verdrag, maar vaste rechtspraak bestaat daar nog niet over aangezien Cassatie omtrent deze materie nog geen standpunt heeft moeten innemen.

Onze kritiek slaat op het feit, vooral i.v.m. transfers, dat de spelers als goederen, als koopwaar worden beschouwd. Dit leidt tot eigenaardige kwalificaties op o.a. tot het probleem met de voetballers van de faillietverkleerde club Union, die als activa werden beschouwd.

2. Van Welsenaere tegen v.z.w. K.B.V.B.

25. Club Brugge sloot met Erik Van Welsenaere, afkomstig van F.C. Union Zandvoorde, een aspirant-prof-contract voor een periode van 4 seizoenen. Dit contract werd vervroegd opgezegd en ingevolge deze opzegging zou Van Welsenaere automatisch naar Zandvoorde terugkeren. De betrokkene wilde echter naar KVG-Oostende en beriep zich daarvoor op het decreet van niet-betaalde sportbeoefenaar. Bijgevolg bood hij zijn ontslag aan als lid van F.C. Union Zandvoorde. Terstond liet de KBVB weten dat de bond geen nieuwe aansluitingskaart zou aanvaarden.

Hierop richtte Van Welsenaere zich tot de voorzitter van de rechtbank in kortgeding (24) om te horen zeggen dat hij als lid van de KBVB dient toegewezen te worden aan de club waarbij hij om zijn aansluiting

(22) ROOX, G., COLIN, F., en JACOBS, J., «Transfers: commerce of noodzaak», *De Standaard*, 31 dec. 1981, 16.

(23) Onuitgegeven, Kemseke Georges, vertegenwoordigd door Meester Carlos Gits en Meester W. Van Gerven tegen v.z.w. Nationaal verbond der drafwedstrijdmaatschappijen van België, Brussel, 5 april 1978.

(24) VAN WELSENAERE Jooris en KALAMUS Ruth tegen v.z.w. KBVB, 24 april 1979, Kortgeding Brugge, Onuitgegeven.

verzoekt en dat verbod opgelegd wordt enigerlei sanctie te treffen, hetzij sportief of financieel tegen speler of club door deze laatste te verbieden verzoeker-speler op te stellen.

De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg van Brugge verklaarde zich echter onbevoegd. Vooreerst omwille van het feit dat er geen hoogdringendheid aanwezig was, één van de vereisten voor de Bevoegdheid van de voorzitter in kortgeding. Van Welsenaere zou namelijk reeds op 10 augustus 1978 het standpunt van de KBVB gekend hebben, terwijl hij slechts op 29 januari 1979 erom verzocht bij een andere club te mogen aansluiten. Daarenboven kan dergelijk geschil slechts door een gerechtelijke macht beslecht worden nadat art. 4 van het decreet van niet betaalde sportbeoefenaar nageleefd is geweest. Dit artikel houdt de vereisten in voorafgaand een beroep te doen op de verzoeningscommissie.

In beroep werden dezelfde vorderingen ingesteld. Uiteindelijk draaide het hele geschil opnieuw uit op onbevoegdheid. (25)

26. Ook bij dit geval kan men *enkele bedenkingen* formuleren. Normaal gezien mogen leden van de KBVB volgens art. 131 geen beroep doen op externe rechtbanken. Voor Van Welsenaere was dit echter geen probleem, omdat hij op dat moment geschrapt was binnen de KBVB. Waarom? Alhoewel het decreet van niet-betaalde sportbeoefenaar vrijheid van transfer en vereniging dicteert, hebben bepaalde sportbonden er een ingenieus systeem op gevonden om dit te omzeilen. Wat de voetbalbond betreft is iedere speler aangesloten bij de bond en wordt hij toegewezen aan een club. Zodoende, indien een voetballer ontslag neemt bij zijn club, om naar een andere over te gaan, betekent dit dat hij bovendien de bond verlaat en kan hij dus aan geen enkele wedstrijd binnen de voetbalbond meer deelnemen. Volgens R. Blanpain zou de betrokkene schadevergoeding kunnen bekomen bij de rechtbank, wegens schending van bewuste decreet. (26) Volgens ons is dit mooi praten, maar voetballen doet hij niet meer.

Maar er is meer. Onmiddellijk na de goedkeuring van het fel betwiste decreet hadden de clubs een soort "gentlements agreement" gesloten, aldus advocaat Jonchere. De clubs zouden dergelijke spelers niet aanvaarden. Indien een club de overgang toch zou regelen volgens de wettelijke voorschriften, zouden tegen desbetreffende club de nodige sancties genomen worden (vfr. de boycot van de Liga, een feitelijke

(25) VAN WELSENAERE Jooris en KALAMUS Ruth tegen v.z.w. KBVB, 18 nov. 1979, hof van beroep te Gent, onuitgegeven.

(26) *Sociaal rechterlijk statuut van de sportbeoefenaar*, studiedag JANUARI 1979, Instituut voor arbeidsrecht (ed.), 1979, 29.

vereniging van basketbalploegen, tegen Antwerpse waarbij Vermeersch zijn overgang bekomen had.(27)

In die zin heeft de KBBB (Koninklijke Belgische Basketbalbond) zijn statuten gewijzigd, na de beruchte zaak Vermeersch, (28) een test-case omtrent vrijheid van overgang, waarbij hogergenoemde basketbalspeler juridisch gezien gelijk kreeg voor de rechtbank, maar feitelijk op een boycot van de bond en Liga stotte. (29)

Daarnaast stellen wij ons de vraag of Van Laer, advocaat van Van Welsenaere, er niet beter aan gedaan had de zaak ten gronde te laten behandelen voor de burgerlijke rechtbank, in plaats van kortgeding in te stellen.

Staan we hier vervolgens, niet voor een discrepantie tussen recht en rechtvaardigheid? Wanneer men deze zaak doorneemt, voelt iedereen aan dat Van Welsenaere het recht aan zijn kant had. Toch zochten de rechters in kortgeding en in beroep, deze zaak te omzeilen via ongegrondheid en onbevoegdheid m.a.w. volgens de letter van de wet.

VI. Juridische wegen om art. 131 van het KBVB-reglement te ontwijken?

1. Juridische wegen.

a) Via het decreet? Aangezien het decreet zelf geen strafbepalingen heeft geïncorporeerd ter naleving van de artikelen, is de bepaling omtrent het recht op onafhankelijke rechtbanken louter theorie. De voetbalbond houdt er gewoon geen rekening mee.

Bijgevolg dringt er zich een decreetswijziging op, voorzien van aangepaste sancties. Hier ligt de taak dus bij de wetgever, waar politieke invloed geen onbelangrijke rol speelt.

Het decreet beperkt zich echter tot niet-betaalde sportbeoefenaars. Een decreetswijziging zou bijgevolg voor de betaalde profvoetballer van geen tel zijn.

b) De particuliere sanctie: de burgerlijke nietigheid.

28. De verenigingen beschikken over een grote dosis autonomie, maar staan, althans volgens R. Van Lennep en H. Vanhoutte onder rechter-

(27) Basketbalspeler Vermeersch wilde zijn transfert bekomen, maar Antwerpse kon de gevraagde transfersom voor Lier niet betalen. Vermeersch beriep zich op het decreet van niet-betaalde sportbeoefenaar om een vrije overgang te bekomen. Hij kreeg gelijk voor de rechtbank. Maar de Liga nam dit niet en boycotte alle wedstrijden die zij tegen Antwerpse moesten spelen.

(28) Kort ged., Antwerpen, 12 januari 1979, *J.T.T.*, 1980, 126

(29) KETS, H., en VANDENBOSSCHE, W., *l.c.*, 208.

lijke controle wat tuchtmaatregelen betreft. Deze moeten conform zijn aan statuten, wet en openbare orde. (cfr. § 12)

Concreet kan, indien een lid van de voetbalbond zo'n verbod wordt opgelegd, de rechtbank dergelijke beslissing nietig verklaren wegens strijdigheid met het decreet of de grondwet, en eventueel schadevergoeding toekennen. Aangezien dit recht tot de openbare orde behoort, zou de rechter deze nietigheid ook ambsthalf moeten inroepen.

Verder zouden de rechtbanken kunnen weigeren hulp te verlenen om dergelijke beslissing van een tuchtinstantie te laten uitvoeren of bekrachtigen.

Het probleem in België is dat er omtrent deze problemen nog geen cassatiearresten bestaan. Bijgevolg, is er nog geen juridische houvast voor de rechters over deze geschillen.

c) De ontbinding ?

29. Aangezien de Belgische voetbalbond een v.z.w. is, is deze v.z.w.-wet er op van toepassing. In art. 18 v.z.w.-wet lezen we, dat ofwel een lid, ofwel een belanghebbende derde, ofwel het openbaar ministerie, een verzoek kan indienen bij de burgerlijke rechtbank om de ontbinding te horen uitspreken van de v.z.w., wegens schending van haar statuten, de wet of de openbare orde.

Indien ooit de ontbinding zou uitgesproken worden, betekent dit niet dat de KBVB zou ophouden te bestaan, maar zou alleen aanleiding geven tot enkele administratieve complicaties.

d) Het Europees verdrag van de Rechten van de Mens ?

30. Ook al moeten privé-personen en bonden de rechten en vrijheden, die in het EVRM erkend worden, eerbiedigen, richt het verdrag zich tot de staten, en de remedies die ze scheidt zijn remedies tegen staatsoptreden. (30) Bijgevolg zou de klacht van een sportbeoefenaar tegen zijn bond niet ontvankelijk zijn op Europees vlak. Ontvankelijk blijven echter wel, de klacht waarbij aangevoerd wordt dat de Belgische Staat niet (voldoende) is opgetreden tegen de schending van de rechten en vrijheden. Meer bepaald, dat het recht ontzegd wordt beroep te doen op een rechtbank, als ook de klacht waarbij de staatsrechtbanken in strijd handelen met het EVRM, doordat ze geen oog hebben voor de discrepantie statuten-verdrag.

De remedie zou dan een aanpassing van de interne Belgische rechtsregels tot gevolg kunnen hebben.

(30) CRAENEN, G., "Het decreet tot vaststelling van het statuut van de niet-betaalde sportbeoefenaar en de rechten van de mens", *R.W.*, 1975-1976, 1991

2. Waarom blijft de huidige situatie behouden ?

31. Een echte test-case is er nog niet gekomen. In een artikelenreeks van de Standaard over transfers, zet J. Van Raay, voorzitter van de FIFPRO (Internationale spelersvakbond) en lid van het Europees parlement, zijn gedachtengang uiteen waarom het wederrechtelijk transfersysteem toch behouden blijft. (31) Deze redenering zouden we analogisch kunnen toepassen op ons probleem. Elke voetballer sluit aan bij de bond omwille van het hobby- of beroepsaspect. Niemand denkt eraan een klacht neer te leggen, want indien de betrokkene dit wel doet, wordt hij gesanctioneerd met de schraping. Gevolg : zolang de partijen zich aan het onwettig systeem houden, kan de rechtbank niets doen. Je hebt eerst een test-case nodig, een juridisch precedent.

32. Het rechtsbereik heeft ook zijn grenzen. In 1974 pleitte J. Van Raay met succes voor het hof van Luxemburg de zaak Koch en Walraeve. Dit zijn twee gangmakers in het baanwielrennen, die telkens met een buitenlands renner reden, wat volgens de internationale wielerbond, de UCI niet kon. Toen ermee bedreigd werd het hele stayeren van het programma van het W.K. te schrappen, kwam de sportbeoefening van beide gangmakers zelf in het gedrang, en was dit rechtsgeschied bijgevolg een maat voor niets geweest. (32)

Een ander voorbeeld daarvan is de zaak "Vermeersch" (33) Op het eerste zicht hadden voorstanders van het decreet via de rechtbank hun slag thuis gehaald. Door een statuutswijziging van KBBB werd het vrije overgangssysteem, geregeld door het decreet van 1975, buiten spel gezet.

33. Tevens kunnen de financiële middelen ontbreken om een test-case door te drijven. Deze reden is volgens R. Blanpain en G. Bevernaege helemaal niet onbelangrijk. Tot in cassatie gaan met zo'n geschil is financieel praktisch niet haalbaar voor een sportman.

34. Daarbij komt nog de invloed van de Belgische voetbalbond. De Koninklijke Belgische voetbalbond is een oud paard. Sinds 1895 heeft zij stelselmatig haar macht uitgebreid. Veel invloedrijke figuren, advocaten en magistraten zetelen in de comités en commissies, en zullen bijgevolg de belangen van hun eigen bond niet verloochenen.

35. Tenslotte kunnen de spelende leden geen effectieve medewerking hebben in bestuurszaken. In art. 149 van het reglement van de KBVB wordt gesteld dat de leden van de comités en commissies noch speler, noch scheidsrechter, noch oefenmeester mogen zijn.

Resultaat : de spelers of vertegenwoordigers ervan hebben geen recht

(31) ROOX, G., COLIN, F. en JACOBS, J., *l.c.*, 16.

(32) ROOX, G., COLIN, F., en JACOBS, J., *l.c.*, 16.

(33) Kort. ged., Antwerpen, 12 januari 1979, *J.T.T.*, 1980, 126.

op beslissing of recht van advies inzake belangrijke aangelegenheden.
(34)

3. Vergelijking met de situatie in Nederland.

36. Alle geschillen komen voor de arbitragecommissie van de KNVB. Maar op gebied van toegang tot de rechtbanken is er voor de Nederlandse sportbeoefenaar geen barrière meer. Spectaculaire voorbeelden daarvan zijn :

- het geval Laseroms, waardoor het arbeidsrecht in één klap toepasselijk verklaard werd op de voetbalwereld door een beslissing van het kantongerecht van Rotterdam. (35)
- het geval Walraeve- Koch. (zie hoger) (36)
- het geval Arnold Mühren, die het recent gewijzigde transfersysteem in strijd achtte met de openbare orde en de goede zeden, omdat hem een "gedwongen" overgang werd opgelegd. Na voor de Hoge Raad geen gelijk te hebben gekregen (37) is men naar Straatsburg gestapt, waar men de uitspraak nog afwacht.

§ VII. Moet er in feite iets veranderen ?

1. Argumenten tot behoud van de situatie.

37. Iedereen is vrij om tot een bepaalde vereniging toe te treden, althans volgens de wet van 1921. Maar wie toetreedt tot de voetbalbond, onderwerpt zich aan haar reglementering. Ubi societas, ibi ius. Wie lid wordt, aanvaardt alle geschillen van sportieve aard voor te leggen aan de bondsinstanties en hun beslissingen uit te voeren. Dit wil echter niet zeggen dat de interne regeling in strijd mag zijn met de grondwet of EVRM.

Is het procedureverloop niet veel sneller ? C. Bevernaege illustreert dit argument met de zaak Beringen-Beerschot. Op 3 maand tijd komen achtereenvolgens volgende instanties aan de beurt : de onderzoekscommissie, de controlecommissie, de eerste kamer van het beroepscomité, de controlecommissie, de tweede kamer van het beroepscomité, en het uitvoerend comité. (cfr. § 7) Dergelijke procedure-vlugheid lijkt in ons staatsrechterlijk systeem niet mogelijk.

In artikel van Knack antwoordde voorzitter Wouters op de vraag

(34) BLANPAIN, R., *Wettelijkheid en onwettelijkheid in de Belgische voetbalsport*, 43.

(35) ROOX, GK., COLIN, F. en JACOBS, J., *l.c.*, 16.

(36) SILANGE, L., en MATTHIJS, FK., *Sport en recht*, Oostende, Goekint, 80.

(37) VETH, G., "Het een en ander over het transfersysteem in het betaald voetbal", *SMA*, januari 1981, 20-38.

waarom bepaalde geschillen niet naar de burgerlijke rechtbanken verwezen worden, als volgt :

''voetbalrechters kennen de gebreken en de kwaliteiten van hun volk en zijn bijgevolg meer aangewezen''. (38) Meester C. Bevernaege stelt zich terecht de vraag of we hier van onbeoordeelde rechters kunnen spreken. Voorzitter van een comité is misschien voorzitter van litigieuze club. (cfr. § 19)

Tenslotte zijn de kosten om een beroep te doen op interne tuchtcommissies beduidend minder dan bij de gewone rechtbanken.

2. Vormt de oprichting van sportrechtbanken de oplossing ?

38. Tegenwoordig pleit men voor de oprichting van familierechtbanken om geschillen daaromtrent voor deze instanties te brengen en om zodoende het werk van de bestaande rechtbanken te verlichten en over technici te beschikken inzake deze materies. Naar analogie zou men de oprichting van onafhankelijke sportrechtbanken kunnen verdedigen. Bepaalde problemen zoals openbaarheid, onbeoordeelde rechters, recht op bijstand, kennis van zaken, zouden zich hier niet meer stellen. Of de staat in tijd van crisis, hiervoor geld zou kunnen vrijmaken is een andere vraag.

Ons inziens zouden dergelijke instanties overbodig zijn. Wij geloven, nog altijd in het zelf rechtekken van een aantal wederrechterlijke toestanden door de voetbalbond zelf. En daarin kan de buitenwereld een belangrijke rol spelen. Zowel voor de journalistieke invloed (voorbeeld daarvan is het baanbrekend werd van de pers i.v.m. doping bij de wielrennerij, waardoor de KBVB art. 226 bis in zijn statuten heeft ingelast om die praktijk tegen te gaan) als voor de druk vanuit spelersorganisaties (zoals het W.V.S., en de FIFPRO) wiens macht beslist niet onbelangrijk is, kan de bond niet ongevoelig blijven.

(38) ANTHIERENS, J., ''De derde speelheft'', *Knack*, 16 sept. 1981, 28.